

GOJOI ÁGNES,
CSATLÓS LÓRÁNT
și
SÓLYOM KATI

Elisabeta POP

Cu simplitate despre „micul orașel”

După 1915, apar în spațiul american dramaturgi de interes, contracarând, prin talent și căutări continue, poezia și proza americane, de o bogăție și o varietate binecunoscute și apreciate. Numele lor, a unora dintre ei, ne sunt familiare și nouă, românilor, prin traduceri făcute nu de puține ori la scurtă vreme de la apariția lor în America. Să spunem că printre ei se numără Thornton Wilder, Tennessee Williams, Arthur Miller (care s-a născut chiar în 1915), Edward Albee, Philip Barry, Elmer Rice, William Inge, Preston Jones și să mai spunem că aria largă de probleme sociale și psihologice a dramaturgiei lor și nu în ultimul rând legătura lor permanentă cu

creatorii de spectacole au contribuit enorm la dezvoltarea teatrului american – atât ca texte cât și ca spectacole. Piesa *Orașul nostru* a fost scrisă în anii 1937–1938, în 1938 ea s-a și reprezentat, aducându-i laude și aprecieri. În România ea s-a jucat în stagiunea 1940–1941 la Teatrul Național din București, în regia lui Ion Sava. Actorii maghiari din Oradea au optat pentru a doua oară în ultimii cincizeci de ani pentru acest text, care în limba maghiară a fost tradus, credem, mai apropiat de conținut, *Micul nostru oraș*. Regizorul și pedagogul de excepție care le-a fost dascăl majorității actorilor de limbă maghiară – l-am numit pe Kovács Lévén – a semnat la Oradea o variantă de spectacol aerat, simplu (nu simplificat) ca decor și recuzită, și așa nu doar din motive financiare, deși nici acestea nu trebuie ignorate. Maria Hașeganu, asistată de talentata ei fiică, Florina Bellinda

Birea, au creat un spațiu de joc expresiv și plin de fantezie (imaginând o pânză imensă de păianjen, ca o capcană), costume capabile să individualizeze și să particularizeze simpaticele personaje din micuțul oraș Grover's Corners. În rolul tânărului regizor (el putea fi și în vârstă, ce-i drept) care conduce – în manieră pirandelliană – acțiunea, Kovács Lévén jr. are mult șarm, o voce plăcută, umor și detașare cât trebuie, aplomb. El ni-i prezintă pe pașnicii locuitori a orașelului unde aparent „nu se întâmplă nimic”, dar unde dobândesc importanță majoră toate valorile morale fără de care viața oricui ar fi searbădă și goală: cinste, credință în Dumnezeu, prietenie, dragoste. Între cei doi poli ai existenței noastre – naștere și moarte – dragostea și căsătoria devin puncte de reper incontestabile.

Dacă regizorul ar fi avut inspirația să imprime un ritm mai alert

acțiunii, scurtând spectacolul cu 15–20 de minute (mai ales în partea a II-a), el ar fi avut numai de câștigat. Povestea e lungă și, la un anume moment, se instalează în public o ușoară oboseală. Ceea ce n-am înțeles însă sunt motivele care l-au determinat pe regizor să le pretindă actorilor, în decorul sumar de care am vorbit, să mimeze gesturile cotidiene ca deschisul ușilor, punerea mesei, umplerea paharului cu apă sau cu lapte, sorbitul imaginar al supei etc. În condițiile în care masa e masă și nu cub, scaunul e scaun, iar omul e și el prezent, femeia e gospodină, geanta cu cărți e și ea acolo, nu văd cui folosesc gesturile de care aminteam. La început le accepti, că n-ai încotro, dar, prin repetare, ele se golesc de sens și te fac să zâmbești.

Interpreții, chiar și cei care fac figurație, și-au luat în serios partiturile.

Se evidențiază, etalând calități absolut necesare – tinerețe, ținută adolescentină, candoare, sensibilitate, tinerii actori Csatos Lorant (*George*), și Solyon Katalin (*Emily*). Jocul lor e modern, emoția autentică. În absența recuzitei, celor doi actori le rămân glasurile, ochii, modul special în care comunică stări sufletești de mare profunzime.

Alături de ei, la propriu, dar și la figurat, se află, în rolurile părinților, încă tinerii actori de frunte ai trupei maghiare: Csiky Ibolya, Hajdu Geza, Medgesfalvy Sándor, Firtos Edit. Personajele lor sunt calme, marcate de monotonia vieții din orașele de provincie, preocupările lor nu ating dimensiuni cosmice, dar sentimentele lor, trăirile lor sunt puternice și adevărate. Chiar și în roluri episodice, actori din linia întâi ca Dobos Imre sau Acs

Tiberiu, Racz Maria se remarcă prin devotamentul cu care s-au apropiat de personaje.

Cunoscuta scenă din actul III, cea din cimitir, ar fi putut fi, cum spunem, scurtată. Oricum, regizorul și-a ferit spectatori de spaima de a se afla în vecinătatea morții. Nu, aici moartea nu are nimic morbid, nimic înspăimântător, dimpotrivă, morții – așezați pe scaune în pelerine largi de culoare bej – stau senini la taclale, detașați și despărțiți definitiv de agitația, de patimile, de oboseala Vieții. Conversația lor ne amintește de *Spoon River*, unde poetul Edgar Lee Masters se amuză împreună cu... morții lui, care-și povestesc... viețile.

Micul nostru oraș nu este, cu certitudine, un spectacol... mare, dar el face parte din categoria spectacolelor bine articulate, plăcute și care aduc spectatorilor bucurie. Ceea ce nu e deloc puțin.

Alina MANG

Din nou la Teatrul „Inexistent”

Subtitlul piesei *Domnul și Doamna Oval*, ...o comedie horror, amintește de afișele filmelor americane ale ultimelor decenii, iar scenariul – de personaje și atmosfera celor semnate de Alfred Hitchcock.

Domnul și Doamna Oval, izolați între zidurile groase ale casei, trăiesc drama propriei suficiențe și a incapacității de a-i înțelege și accepta pe cei ce sunt „altfel”. Aceștia din urmă nu sunt tolerați decât după o riguroasă analiză, pe care cei doi o fac cu singura lor unitate de măsură: asemănarea cu ei înșiși. Astfel, *Fata* (Antoaneta Zaharia) – angajată

Teatrul „Inexistent” – *Domnul și Doamna Oval*. Scenariul și regia: Theodora Herghelegiu. Costume: Mariana Teodorescu. Scenografie: Vlad Teodorescu. Mișcare scenică: Ioana Popovici. Cu: Andrei Aradits, Dana Voicu, Antoaneta Zaharia. Data premierei: 8 ianuarie 2000.

în urma anunțurilor de la Mica Publicitate – e acceptată abia după un șir de mutilări succesive, care ar trebui să o reducă la mediocritatea prăfuită a stăpânilor. Privată de mișcare și cuvânt, dans și cântec, ea refuză să devină „la fel cu ei” și continuă cu încăpățănare să le opună imaginea lumii sensibile care a creat-o. Acum ciungă și oloagă, mai crede încă. Ce le rămâne celor doi de făcut? Să o anihileze, să o distrugă.

Tendințele agresive – care justifică ideea de „horror” în spectacol – sunt dominate de un comic puternic, născut pe de o parte din ilaritatea personajelor în sine, a

replicilor, dar și din potența jocului actoresc.

Andrei Aradits și Dana Voicu conturează cuplul *Oval* prin umorul grotesc ce-l caracterizează, căruia îi dau o expresie scenică nealterată. Plină de vervă și dinamism, Antoaneta Zaharia are misiunea de a puncta în lupta cu obtuzitatea lumii celor doi. Reușește, susținută de o puternică energie interioară.

Cu ajutorul lor, autotarea spectacolului propune o formulă scenică originală, menită să amendeze estomparea afectivității, abrutizarea – calea cea mai sigură spre practica ochilor închiși și a urechilor astupate.